

PRAKTICKÉ REPETITORIUM GYNEKOLOGIE A PORODNICTVÍ

Kniha byla vydána za laskavé podpory společností:

GENERÁLNÍ PARTNER

Heaton

MUDr. Olga Dubová,
Prof. MUDr. Michal Zikán, Ph.D.

**PRAKTICKÉ REPETITORIUM
GYNEKOLOGIE
A PORODNICTVÍ**

maxdorfjessenius

DŮLEŽITÉ UPOZORNĚNÍ

Autoři i nakladatel vynaložili velkou péči a úsilí, aby všechny informace v knize obsažené týkající se dávkování léků a forem jejich aplikace odpovídaly stavu vědy v okamžiku vydání. Nakladatel však za údaje o použití léků, zejména o jejich indikacích, kontraindikacích, dávkování a aplikačních formách, nenese žádnou odpovědnost, a vylučuje proto jakékoli přímé či nepřímé nároky na úhradu eventuálních škod, které by v souvislosti s aplikací uvedených léků vznikly. Každý uživatel je povinen důsledně se řídit informacemi výrobce léčiv, zejména informací přiloženou ke každému balení léku, který chce aplikovat.

Ochranné obchodní známky (chráněné názvy) léků ani dalších výrobků nejsou v knize zvláště zdůrazňovány. Z absence označení ochranné známky proto nelze vyvozovat, že v konkrétním případě jde o název nechráněný.

Toto dílo, včetně všech svých částí, je zákonem chráněno. Každé jeho užití mimo úzké hranice zákona je nepřipustné a je trestné. To se týká zejména reprodukování či rozšiřování jakýmkoli způsobem (včetně mechanického, fotografického či elektronického), ale také ukládání v elektronické formě pro účely rešeršní i jiné. K jakémukoli využití díla je proto nutný písemný souhlas nakladatele, který také stanoví přesné podmínky využití díla. Písemný souhlas je nutný i pro případy, ve kterých může být udělen bezplatně.

© Olga Dubová, Michal Zikán, 2019

© Maxdorf, 2019

Illustrations © Maxdorf, 2019

Cover layout © Maxdorf, 2019

Cover photo © (top left to right) iStockphoto.com / magicmine, iStockphoto.com / jxfzsy, iStockphoto.com / CatEyePerspective, (bottom left to right) iStockphoto.com / zoranm, iStockphoto.com / man_at_mouse

Vydal Maxdorf s. r. o., nakladatelství odborné literatury, Na Šejdru 247/6a, 142 00 Praha 4

e-mail: info@maxdorf.cz, internet: www.maxdorf.cz

Jessenius® je chráněná značka [No. 267113] označující publikace určené odborné zdravotnické veřejnosti

Opovědný redaktor: **Mgr. Zuzana Samohylová, Ing. Veronika Pátková**

Ilustrace: **Ing. Jaroslav Nachtigall, Ph.D.**

Sazba: **Denisa Honzalová**

Tisk: Books Print s.r.o.

Printed in the Czech Republic

ISBN 978-80-7345-599-6

AUTOŘI

- **MUDr. Olga Dubová**, Gynekologicko-porodnická klinika 1. LF UK a Nemocnice Na Bulovce, Praha
- **Prof. MUDr. Michal Zikán, Ph.D.**, Gynekologicko-porodnická klinika 1. LF UK a Nemocnice Na Bulovce, Praha

RECENZENTI

- **Doc. MUDr. Jan Bláha, Ph.D.**, Klinika anesteziologie, resuscitace a intenzivní medicíny 1. LF UK a VFN, Praha
- **MUDr. PhDr. Pavel Čepický, CSc.**, Gynekologicko-porodnická klinika 1. LF UK a Nemocnice Na Bulovce, Praha
- **MUDr. Martin Čihař**, Neonatologické oddělení Nemocnice Na Bulovce, Praha
- **Doc. MUDr. Tomáš Fait, Ph.D.**, Gynekologicko-porodnická klinika 2. LF UK a FN Motol, Praha
- **Doc. MUDr. Michael J. Halaška, Ph.D.**, Gynekologicko-porodnická klinika 3. LF UK a FNKV, Praha
- **MUDr. Lubomír Hašlík**, Ústav pro péči o matku a dítě, Praha
- **MUDr. Dušana Havetťová**, Interní oddělení, Nemocnice Pelhřimov
- **MUDr. Petr Hubka, Ph.D.**, Gynekologicko-porodnická klinika 1. LF UK a VFN, Praha
- **MUDr. Radka Jarošová**, Gennet, Praha
- **MUDr. Peter Koliba**, Gynekologicko-porodnická klinika 1. LF UK a Nemocnice Na Bulovce, Praha
- **MUDr. Michal Koucký, Ph.D.**, Gynekologicko-porodnická klinika 1. LF UK a VFN, Praha
- **MUDr. Marcela Lincová**, Gynekologicko-porodnická klinika 1. LF UK a Nemocnice Na Bulovce, Praha
- **Doc. MUDr. Alena Měchurová, CSc.**, Ústav pro péči o matku a dítě, Praha
- **MUDr. Iva Mikysková**, Gynekologicko-porodnická klinika 1. LF UK a Nemocnice Na Bulovce, Praha
- **MUDr. Martina Mojhová**, Gynekologicko-porodnická klinika 1. LF UK a Nemocnice Na Bulovce, Praha
- **MUDr. Helena Neumannová**, Gynekologicko-porodnická klinika 1. LF UK a Nemocnice Na Bulovce, Praha
- **Prof. MUDr. Antonín Pařízek, CSc.**, Gynekologicko-porodnická klinika 1. LF UK a VFN, Praha
- **MUDr. Borek Sehnal, Ph.D.**, Gynekologicko-porodnická klinika 1. LF UK a Nemocnice Na Bulovce, Praha
- **Prof. MUDr. Jiří Sláma, Ph.D.**, Gynekologicko-porodnická klinika 1. LF UK a VFN, Praha
- **MUDr. Tomáš Svoboda**, Gynekologické oddělení, Nemocnice Pelhřimov

Esterke, Samkovi, mame a tatinovi.

Olga Dubová

PŘEDMLUVA

Kapitoly této objemné knihy přesně odpovídají atestačním otázkám. Texty vycházejí z výpisků, které si Olga Dubová pečlivě připravila ke každé otázce – byla by škoda je neposkytnout ostatním, které a kteří podstupují stejné trápení mezi přebalováním dětí, praním prádla, vařením, službami a splácením hypotéky.

Tak jak jsou nesourodé jednotlivé otázky, i struktura kapitol se liší – při pestrosti a rozsahu témat, která obor gynekologie a porodnictví zahrnuje, ani nelze na všechny oblasti použít stejnou šablonu.

Některé kapitoly mohou svou strukturou připomínat známé české nebo zahraniční texty. Zčásti je to proto, že řadu témat nelze uchopit několika odlišnými způsoby, ale pro přehlednost i tradici podání pouze jedním, zčásti proto, že text této knihy si neklade nárok být originálním a jedinečným zpracováním celého oboru, ale právě odrážkovým, shrnujícím přehledem, v němž si může atestant i lékař v praxi ověřit své znalosti a správné postupy.

Zdroji pro tvorbu této knihy byly známé učebnice, ale např. i výpisky lékařů připravujících se k atestaci či přednášky z různých vzdělávacích kurzů. Všem jejich autorům patří velký dík za to, že pomáhají svým kolegům a ulehčují hledání všech informací.

Jakkoliv autorka i recenzenti věnovali velkou pozornost všem textům, neklade si kniha ambice být úplným a vyčerpávajícím zdrojem všech podrobných informací, ale především přehlednou pomůckou pro základní orientaci a odrazovým můstkem pro získávání dalších vědomostí.

Přeji všem atestantům šťastnou ruku při volbě atestačních otázek a především radost a naplnění z náročného, pestrého a zajímavého oboru, jemuž se rozhodli věnovat.

Michal Žikán

OBSAH

Předmluva	7
---------------------	---

DIFERENCIÁLNÍ DIAGNOSTIKA

DD 1	Diferenciální diagnostika krvácení v těhotenství	22
DD 2	Diferenciální diagnostika krvácení po porodu a v šestinedělí	24
DD 3	Diferenciální diagnostika zvracení v těhotenství	26
DD 4	Diferenciální diagnostika hypertenze v těhotenství	28
DD 5	Diferenciální diagnostika febrilií v těhotenství	30
DD 6	Diferenciální diagnostika febrilií v šestinedělí	33
DD 7	Diferenciální diagnostika anemie a trombocytopenie v těhotenství	36
DD 8	Diferenciální diagnostika oligohydramnia	37
DD 9	Diferenciální diagnostika polyhydramnia	41
DD 10	Diferenciální diagnostika proteinurie v těhotenství	43
DD 11	Diferenciální diagnostika bolestí břicha v těhotenství	46
DD 12	Diferenciální diagnostika dyspnoe v těhotenství a šestinedělí	52
DD 13	Diferenciální diagnostika absencí pohybů plodu	56
DD 14	Diferenciální diagnostika bezvědomí	58
DD 15	Diferenciální diagnostika vaginálního výtoku	62
DD 16	Diferenciální diagnostika akutní pánevní bolesti	65
DD 17	Diferenciální diagnostika chronické pánevní bolesti	69
17.1	Gynekologická bolest	69
17.2	Negynekologická bolest	71
DD 18	Diferenciální diagnostika primární amenorey	74
18.1	Primární amenorea s normálním vývinem sekundárních pohlavních znaků	75
18.2	Primární amenorea s chybějícími sekundárními pohlavními znaky a normálním vzrůstem	77
18.3	Primární amenorea s chybějícími sekundárními pohlavními znaky a nízkým vzrůstem	78
18.4	Primární amenorea s virilizací	78
DD 19	Diferenciální diagnostika sekundární amenorey	80
19.1	Fyziologická sekundární amenorea	80

19.2	Iatrogenní sekundární amenorea	80
19.3	Patologická sekundární amenorea.	81
DD 20	Diferenciální diagnostika infertility	85
DD 21	Diferenciální diagnostika neplodnosti.	89
DD 22	Diferenciální diagnostika ovariálních rezistencí	94
DD 23	Diferenciální diagnostika febrilií v pooperačním období.	98
DD 24	Diferenciální diagnostika pooperační oligurie a anurie.	102
24.1	Prerenální příčina oligurie a anurie	102
24.2	Renální příčina oligurie a anurie	103
24.3	Postrenální příčina oligurie a anurie.	104
DD 25	Diferenciální diagnostika krvácení u dětí a dospívajících	106
DD 26	Diferenciální diagnostika krvácení v perimenopauze a postmenopauze	108
26.1	Krvácení před menopauzou	108
26.2	Krvácení po menopauze	109
DD 27	Diferenciální diagnostika abdominálního diskomfortu, ascitu.	112
27.1	Abdominální diskomfort	112
27.2	Ascites	114
DD 28	Diferenciální diagnostika bolestí v pravém podbříšku	116
DD 29	Diferenciální diagnostika anatomických poruch pánevního dna.	120
DD 30	Cévní zásobení pánevních orgánů a jeho klinický význam	127
30.1	Cévní zásobení pánevních orgánů	127
30.2	Větvení a. iliaca interna	130
DD 31	Topografická anatomie pánve a její klinický význam	132
31.1	Vulva	132
31.2	Pochva	133
31.3	Cervix.	133
31.4	Děloha	134
31.5	Tuba.	135
31.6	Ovarium	136
31.7	Prs.	136
31.8	Topografické vztahy.	137
DD 32	Lymfatické zásobení vulvy, pochvy, děložního hrdla, děložního těla, tuby a ovaria a prsu	139
DD 33	Diferenciální diagnostika poruch střevní pasáže v pooperačním období	143
33.1	Paralytický ileus	143
33.2	Mechanický ileus	145
33.3	Cévní ileus	147

DD 34	Diferenciální diagnostika malého plodu v UZ diagnostice u jednočetné gravidity	149
DD 35	Diferenciální diagnostika malého plodu v UZ diagnostice u vícečetné gravidity	151
DD 36	Komplikace operační léčby stresové inkontinence, diagnostika a jejich řešení	152
DD 37	Komplikace operační léčby prolapsu pánevních orgánů, diagnostika a jejich řešení	154
37.1	Komplikace operací předního kompartmentu	154
37.2	Komplikace operací středního kompartmentu	155
37.3	Komplikace operací zadního kompartmentu	157
37.4	Příštěle	158
DD 38	Diferenciální diagnostika dušnosti, bolesti na hrudi a oběhového selhávání v těhotenství, za porodu a v šestinedělí	162
38.1	Diferenciální diagnostika dušnosti.	162
38.2	Diferenciální diagnostika bolesti na hrudi.	165
38.3	Diferenciální diagnostika oběhového selhávání	168
DD 39	Diferenciální diagnostika dušnosti, bolesti na hrudi a oběhového selhávání v pooperačním období	175
39.1	Diferenciální diagnostika dušnosti.	175
39.2	Diferenciální diagnostika bolesti na hrudi.	178
39.3	Diferenciální diagnostika oběhového selhávání	180
DD 40	Diferenciální diagnostika sekrece z prsní bradavky v těhotenství, mimo těhotenství	183
40.1	Oboustranná sekrece z bradavky.	184
40.2	Jednostranná sekrece z bradavky	185

GYNEKOLOGIE

	Gynekologické vyšetřovací metody	190
G 1	Abdominální operace – indikace, technika, komplikace	201
1.1	Operace odstraňující dělohu	202
1.2	Ostatní operace na děloze	203
1.3	Operace na adnexech	204
1.4	Operace pro stresovou inkontinenci	204
1.5	Operace pro POP.	204
1.6	Výkony na střevech	205
G 2	Vaginální operace – indikace, technika, komplikace	206
2.1	Operace na děložním hrdle.	207
2.2	Operace na děloze.	209

2.3	Operace na zevním genitálu	210
G 3	Laparoskopické operace – indikace, technika, komplikace	213
G 4	Hysteroskopie – indikace, technika, komplikace	222
G 5	Metody asistované reprodukce	228
5.1	Intrauterinní inseminace	229
5.2	In vitro fertilizace – embryotransfer.	229
5.3	Kryoembryotransfer.	232
5.4	Mikromanipulační techniky	232
G 6	Komplikace asistované reprodukce	234
6.1	Ektopická gravidita	234
6.2	Ovariální hyperstimulační syndrom	241
6.3	Další komplikace asistované reprodukce	243
G 7	Endometrióza a adenomyóza	244
7.1	Endometrióza	244
7.2	Adenomyóza.	249
G 8	Syndrom polycystických ovaríí	251
G 9	Amenorea	258
G 10	Fyziologie a patologie dospívání	259
10.1	Fyziologie dospívání	259
10.2	Patologie dospívání	262
G 11	Vrozené vývojové vady rodidel a jejich léčba	270
11.1	Vývojové vady gonád	270
11.2	Intersexuální malformace	271
11.3	Vývojové vady pohlavních cest.	273
G 12	Inkontinence moči – definice, diagnostika	278
G 13	Stresová inkontinence	284
G 14	Overactive bladder – definice, diagnostika, léčba	293
G 15	Prolaps rodidel, cystokéla, enterokéla	298
15.1	Prolaps	298
15.2	Chirurgické řešení prolapsu pánevních orgánů	301
G 16	Kontracepce – metody, indikace, kontraindikace, alternativy	309
16.1	Kombinovaná kontracepce	309
16.2	Gestagenní kontracepce	314
16.3	Nitroděložní tělísko	315
16.4	Emergentní kontracepce	317
16.5	Sterilizace	318
16.6	Bariérová kontracepce.	319
16.7	Přirozená kontracepce.	320

G 17	Legislativa vztahující se k oboru gynekologie	321
G 18	Zhoubné nádory vulvy	329
18.1	Epitelové nádory	330
18.2	Maligní melanom	333
G 19	Zhoubné nádory děložního hrdla – etiologie, staging, diagnostika	334
G 20	Zhoubné nádory děložního hrdla – léčba	338
20.1	Terapie	338
20.2	Stratifikace výkonů podle stadia onemocnění	340
20.3	Radikální hysterektomie	341
G 21	Prekancerózy a zhoubné nádory děložního těla – etiologie, epidemiologie, rizikové faktory staging, diagnostika	346
21.1	Prekancerózy endometria	346
21.2	Zhoubné nádory endometria	348
G 22	Zhoubné nádory děložního těla – léčba podle stadií	353
G 23	Epiteliální zhoubné nádory vejcovodů/ovarií – etiologie, epidemiologie, rizikové a protektivní faktory, staging, diagnostika	356
G 24	Epiteliální zhoubné nádory vejcovodů/ovarií – léčba	362
G 25	Neepiteliální zhoubné nádory ovarií	366
25.1	Nádory ze zárodečných buněk (germinální nádory)	368
25.2	Nádory ze zárodečných pruhů	369
G 26	Zhoubné nádory prsu	370
G 27	Gestační trofoblastická nemoc	376
27.1	Gestační trofoblastická nemoc	376
27.2	Gestační trofoblastická neoplazie	378
G 28	Prekancerózy vulvy a děložního hrdla	382
28.1	Prekancerózy vulvy	382
28.2	Prekancerózy hrdla	384
G 29	Benigní onemocnění a prekancerózy prsu	389
29.1	Benigní změny	389
29.2	Prekancerózy	395
G 30	Benigní nádory vulvy, pochvy, dělohy, ovarií – diagnostika, terapie	396
30.1	Vulva	396
30.2	Pochva	399
30.3	Děloha	402
30.4	Ovaria	406
G 31	Borderline tumory ovarií	409
G 32	Hormonální substituční léčba – indikace, kontraindikace, alternativy	412
32.1	Indikace	412
32.2	Kontraindikace	414

32.3	Postup	414
32.4	Preparáty hormonální substituční terapie.	415
32.5	Alternativy	417
G 33	Klimakterium – patofyziologie, symptomatologie	419
33.1	Poruchy menstruačního cyklu	420
33.2	Akutní změny – tzv. klimakterický syndrom	421
33.3	Střednědobé změny – organický estrogen-deficitní syndrom	422
33.4	Dlouhodobé změny – metabolický estrogen-deficitní syndrom	423
33.5	Ostatní stavy s estrogenní závislostí	424
G 34	Ovulační cyklus	426
34.1	Hypotalamus	426
34.2	Hypofýza	427
34.3	Ovarium	427
34.4	Projevy menstruačního cyklu	430
G 35	Poruchy menstruačního cyklu	432
G 36	Záněty dolního genitálního traktu – diagnostika, terapie	440
36.1	Vulvovaginitidy/vulvovaginální diskomfort.	440
36.2	Vulvitidy	455
36.3	Podpůrná léčba	457
G 37	Sexuálně přenosné choroby – diagnostika, terapie, legislativa	458
37.1	Kapavka	459
37.2	Syfilis	460
37.3	Chlamydia trachomatis	462
37.4	Lymphogranuloma venereum	463
37.5	Ulcus molle	464
37.6	Mykoplasmata	464
37.7	Trichomoniáza	464
37.8	HPV	465
37.9	Herpes genitalis	466
37.10	HIV	466
G 38	Záněty dělohy, adnex, pánve – diagnostika a terapie	469
38.1	Cervicitida	469
38.2	Hluboký pánevní zánět (pelvic inflammatory disease)	471
38.3	Systémová enzymoterapie v gynekologii a porodnictví – možnosti terapeutického uplatnění.	478
G 39	Primární a sekundární prevence gynekologických zhoubných nádorů	480
G 40	Genetická predispozice ke gynekologickým zhoubným nádorům	483
40.1	BRCA 1, BRCA 2	483
40.2	Lynchův syndrom HNPCC.	487

PORODNICTVÍ

Teorie porodnictví	490
Orgánové a funkční změny v graviditě	496
P 1 Potrat, metody ukončení těhotenství ve II. trimestru	500
1.1 Spontánní potrat	501
1.2 Indukovaný potrat	502
P 2 Aloimunizace v těhotenství	505
2.1 Fetomaternální hemoragie	505
2.2 Hydrops plodu	508
Doporučený postup – Provádění prevence RhD aloimunizace u RhD negativních žen	510
P 3 Abdominální porodnické operace	512
3.1 Císařský řez	512
3.2 Sectio minor	518
3.3 B-Lynchova sutura	518
3.4 Ligace hypogastrických arterií	519
3.5 Ruptura dělohy	519
3.6 Postpartální hysterektomie	520
P 4 Porodnické operace vaginální	521
4.1 Operace v těhotenství	521
4.2 Operace za porodu	522
P 5 Monitorování plodu in utero	532
5.1 Prepartální CTG	532
5.2 Biofyzikální profil podle Manninga	534
5.3 Ultrazvukové vyšetření	535
5.4 Dopplerovské měření	535
Doporučený postup – Interpretace fetálního kardiokogramu – FIGO 1986	538
P 6 Autoimunitní onemocnění v graviditě	540
6.1 Onemocnění štítné žlázy	540
6.2 Antifosfolipidový syndrom	544
6.3 Hematologické autoimunitní onemocnění	545
6.4 Systémová onemocnění	546
6.5 Nervový systém	549
6.6 Gastrointestinální trakt	551
P 7 Hematologická onemocnění v graviditě	553
7.1 Anemie v graviditě	553
7.2 Trombocytopenie	560

7.3	Onemocnění leukocytární řady	563
7.4	Koagulopatie – krvácivé poruchy	564
7.5	Trombofilie.	566
P 8	Kardiovaskulární onemocnění v těhotenství.	568
8.1	Arteriální hypertenze	569
8.2	Koarktace aorty	569
8.3	Marfanův syndrom	569
8.4	Kardiomyopatie	570
8.5	Infekční endokarditida	570
P 9	Infekční onemocnění v graviditě	572
9.1	Syfilis	572
9.2	Toxoplasmóza	575
9.3	Streptokok skupiny B	575
9.4	Listerióza	575
9.5	Varicella	576
9.6	Rubeola	577
9.7	Cytomegalovirus.	577
9.8	Chlamydia trachomatis	578
9.9	HIV	579
9.10	Herpes genitalis	580
9.11	Parvoviróza.	581
9.12	Lidský papilomavirus	582
P 10	Hypertenzní onemocnění v graviditě	583
	Doporučený postup – Hypertenze v graviditě.	587
P 11	Renální, gastrointestinální onemocnění v graviditě včetně onemocnění jater	590
11.1	Onemocnění uropoetického traktu	590
11.2	Onemocnění gastrointestinálního traktu v graviditě.	596
11.3	Onemocnění jater	601
	Doporučený postup – Intrahepatální cholestáza v těhotenství	606
P 12	Diabetes mellitus a gravidita.	608
12.1	Pregestační diabetes mellitus	608
12.2	Gestační diabetes mellitus	610
	Doporučený postup – Gestační diabetes mellitus	612
P 13	Legislativa vztahující se ke graviditě.	615
P 14	Onkologická onemocnění v graviditě	623
14.1	Prekancerózy a nádory cervixu.	626
14.2	Nádory ovaria	627
14.3	Nádory endometria	628

14.4	Nádory prsu	.629
14.5	Leukemie	.629
P 15	Ultrazvuková vyšetření v graviditě	.630
P 16	Organizace prenatální péče	.637
P 17	Screeningový program v graviditě	.641
P 18	Peripartální život ohrožující krvácení	.646
	Doporučený postup – Diagnostika a léčba peripartálního život ohrožujícího krvácení	.649
P 19	Sepe v porodnictví	.657
	Doporučený postup – Sepe v souvislosti s těhotenstvím	.661
P 20	Vícečetná těhotenství	.664
20.1	Vícečetná těhotenství	.664
20.2	Závažné komplikace vícečetných těhotenství	.669
P 21	Fetální růstová restrikce	.673
21.1	Early-onset FGR	.675
21.2	Late-onset FGR	.675
P 22	Preeklampsie a syndrom HELLP	.678
22.1	Preeklampsie	.678
22.2	Eklampsie	.684
22.3	Syndrom HELLP	.686
	Doporučený postup – HELLP syndrom – diagnostika a léčba	.692
P 23	Mateřská morbidita a mortalita, neonatální morbidita	.696
23.1	Mateřská mortalita	.696
23.2	Mateřská morbidita	.698
23.3	Perinatální mortalita	.699
23.4	Neonatální mortalita	.700
23.5	Neonatální morbidita	.700
P 24	Lékařské vedení porodu	.704
24.1	První doba porodní	.704
24.2	Druhá doba porodní	.705
24.3	Třetí doba porodní	.707
	Doporučený postup – Interpretace intrapartálního fetálního kardiotokogramu – FIGO 2015	.710
P 25	Vedení porodu koncem pánevním a porodu dvojčat	.713
25.1	Vedení porodu dvojčat	.713
25.2	Vedení porodu koncem pánevním	.714

P 26	Mrtvý plod	722
	Doporučený postup – Vedení porodu mrtvého plodu	726
	Doporučený postup – Základní a fakultativní vyšetření po porodu mrtvého plodu	728
P 27	Resuscitace novorozence	729
P 28	Předčasný porod	734
	Doporučený postup – Spontánní předčasný porod	735
P 29	Předčasný odtok plodové vody	741
	Doporučený postup – Předčasný odtok plodové vody před termínem porodu	744
P 30	Poruchy šestinedělí	746
30.1	Fyziologie šestinedělí	746
30.2	Poruchy šestinedělí	748
P 31	Potermínové těhotenství, preindukce, indukce porodu	758
	Doporučený postup – Potermínové těhotenství	763
	Doporučený postup – Preindukce a indukce porodu	765
P 32	Poruchy placentace – placenta praevia, accreta, vasa praevia	767
32.1	Placenta praevia	767
32.2	Vasa praevia	769
32.3	Placenta accreta	770
P 33	Porodnická analgezie	773
33.1	Nefarmakologická analgezie	774
33.2	Farmakologická analgezie	776
33.3	Volba anestezie na porodním sále	780
P 34	Peripartální monitorování plodu	781
34.1	Hypoxie plodu	781
34.2	Diagnostické metody využívané k odhalení hrozící hypoxie plodu	783
P 35	Medikace v porodnictví	787
P 36	Těhotná s císařským řezem v anamnéze	792
36.1	Vaginální porod po císařském řezu	792
36.2	Ruptura dělohy	794
P 37	Poruchy mechanismu porodu, malprezentace plodu, dystokie ramének	795
37.1	Poruchy I. doby porodní	796
37.2	Poruchy II. doby porodní	802
37.3	Poruchy III. doby porodní	805

P 38	Kritické stavy v graviditě	.807
38.1	Krvácivé stavy	.807
38.2	Bezvědomí	.807
38.3	Křeče	.808
38.4	Bolest	.808
38.5	Febrilie	.808
38.6	Rizika pro plod	.809
38.7	Embolie v porodnictví	.809
38.8	Diseminovaná intravaskulární koagulopatie	.816
P 39	Porodní trauma	.819
39.1	Poranění matky	.819
39.2	Poranění novorozence	.823
P 40	Šokové stavy v porodnictví	.827
40.1	Šokové stavy	.827
40.2	Resuscitace těhotné	.834
	Literatura	.836
	Přehled použitých zkratk	.838
	Seznam obrázků	.847
	Medailonky autorů	.848
	Rejstřík	.850

Diferenciální diagnostika

DD 1

DIFERENCIÁLNÍ DIAGNOSTIKA KRVÁCENÍ V TĚHOTENSTVÍ

KRVÁCENÍ V TĚHOTENSTVÍ

Můžeme dělit na:

- » krvácení v I., II., III. trimestru
- » krvácení do dutiny břišní/z rodidel
- » přímo související s graviditou/bez souvislosti s graviditou
- » spontánní/po pohlavním styku/gynekologickém vyšetření
- » špinění/krvácení

PŘÍČINY

Krvácení související s graviditou

- ➔ krvácení z rodidel:
  - ▶ potrat
  - ▶ EG
  - ▶ předčasný porod
  - ▶ termínový porod (progrese porodnického nálezu)
  - ▶ GTN
  - ▶ placenta praevia
  - ▶ abrupce placenty
  - ▶ vasa praevia
  - ▶ varixy vulvy
  - ▶ ektopie, ektropium
- ➔ krvácení do dutiny břišní:
  - ▶ EG
  - ▶ ruptura subkapsulárního hematomu při HELLP syndromu
  - ▶ ruptura dělohy
  - ▶ GTN (maligní formy), krvácení z jaterních mts

Krvácení bez souvislosti s graviditou

- krvácení z rodidel:
  - ▶ *cervicitida, vulvovaginitida*
  - ▶ *karcinom (čípku, pochvy, vulvy)*
  - ▶ *úraz*
  - ▶ *poruchy koagulace – interní onemocnění*
- krvácení do dutiny břišní
  - ▶ *VCHGD*
  - ▶ *traumata vnitřních orgánů (autonehody)*

DIAGNOSTIKA

- anamnéza
- zevní vyšetření
- fyzikální vyšetření (per specula, palpačně)
- UZ (abdominální, vaginální)
- laboratorní vyšetření:
  - ▶ *KO*
  - ▶ *jaterní soubor*
  - ▶ *mineralogram*
  - ▶ *hCG-dynamika*
  - ▶ *koagulace*

Diferenciální diagnostika

- hematurie (IMC, urolitiáza, tumor močového měchýře)
- krvácení z GIT (m. Crohn/ulcerózní kolitida, hemoroidy, karcinom kolorekta)

TERAPIE

- podle příčiny:
  - ▶ *observace*
  - ▶ *gestageny*
  - ▶ *hemostyptika*
  - ▶ *RCUI*
  - ▶ *LPSK*
  - ▶ *vaginální porod*
  - ▶ *SC*

DD 2**DIFERENCIÁLNÍ DIAGNOSTIKA
KRVÁCENÍ PO PORODU
A V ŠESTINEDĚLÍ****KRVÁCENÍ PO PORODU A V ŠESTINEDĚLÍ**

» je jedna z nejčastějších komplikací tohoto období

DĚLENÍ KRVÁCENÍ PO PORODU A V ŠESTINEDĚLÍ**Primární**

- ➔ do 24 hodin po porodu
- ➔ příčiny (samozřejmě nemusí být krvácení intenzivní – život ohrožující, ale etiologie je stejná a management podle intenzity):
  - ▶ hypotonie/atonie
  - ▶ porodní trauma
  - ▶ ruptura dělohy
  - ▶ DIC
- ➔ blíže viz kap. P 18

Sekundární

- ➔ po 24 hodinách po porodu a po celou dobu šestinedělí:
  - ▶ endometritida
  - ▶ retinovaný kotyledon/plodové obaly
    - » diagnostika: UZ
    - » terapie: RCUl
  - ▶ menses
  - ▶ choriokarcinom
  - ▶ karcinom čípku

DIAGNOSTIKA

- anamnéza
- gynekologické vyšetření (p.s., palpačně)
- UZ
- laboratorní vyšetření:
  - ▶ *KO, CRP*
  - ▶ *koagulace*
  - ▶ *hCG*
- cytologie, biopsie z čípku

TERAPIE

- podle příčiny

DD 3**DIFERENCIÁLNÍ DIAGNOSTIKA
ZVRACENÍ V TĚHOTENSTVÍ****PŘÍČINY****Těhotenská onemocnění**

- nadměrné zvracení těhotných
- hrozící a probíhající potrat
- hrozící a probíhající předčasný porod
- HELLP syndrom
- preeklampsie, eklampsie
- syndrom dolní duté žíly
- akutní steatóza jater (Sheehanova žlutá atrofie)

Náhlá příhoda bříšní

- apendicitida
- VCHGD
- biliární kolika
- pankreatitida
- ileus
- torze myomu/adnex s cystou

Infekce

- pyelonefritida
- cholecystitida
- gastroenteritida
- meningitida
- respirační infekce

Dietní chyba**Ostatní**

- intoxikace (alkohol)
- úžeh/úpal

- ⇒ bulimie
- ⇒ KVS
  - ▶ poruchy rytmu
  - ▶ bradyarytmie
  - ▶ IM spodní stěny
- ⇒ DM I. typu – ketoacidóza

DIAGNOSTIKA

Anamnéza

- ⇒ dotaz na další obtíže, strava, operace, mikce a pasáž, febrilie

Klinické vyšetření

- ⇒ fyzikální vyšetření břicha (aspekce, palpace, auskultace)
- ⇒ per rectum
- ⇒ gynekologické vyšetření (p.s., palpačně)
- ⇒ TK + P + TT, tapotement
- ⇒ stav hydratace

Laboratorní vyšetření

- ⇒ KO, CRP
- ⇒ jaterní soubor (včetně LDH)
- ⇒ mineralogram
- ⇒ amylázy
- ⇒ haptoglobin
- ⇒ sFlt/PIGF
- ⇒ ionty
- ⇒ moč CH+S
- ⇒ glykemie

Zobrazovací vyšetření

- ⇒ UZ (abdominální, vaginální)
- ⇒ při podezření na ileus – nativní rtg břicha ve stoje
- ⇒ gastrokopie

TERAPIE

- ⇒ podle příčiny

DD 4**DIFERENCIÁLNÍ DIAGNOSTIKA
HYPERTENZE V TĚHOTENSTVÍ****HYPERTENZE V TĚHOTENSTVÍ**

» je podle WHO TK $\geq 140/90$ mmHg zjištěný opakovaně, tj. aspoň ve dvou ze tří po sobě jdoucích měřeních

DĚLENÍ HYPERTENZE V TĚHOTENSTVÍ

- preeklampsie: arteriální hypertenze + proteinurie po 20. týdnu gravidity
- gestační hypertenze: arteriální hypertenze po 20. týdnu gravidity bez proteinurie
- preexistující (chronická) hypertenze před 20. týdnem gravidity (nebo přetrvává déle než 6 týdnů po porodu)
- preeklampsie superponovaná na chronickou hypertenzi – rychlá progresse

DIAGNOSTIKA**Anamnéza**

- stesky těhotné – cílené otázky na typické příznaky (bolesti hlavy, mžiky před očima, nauzea, zvracení, bolest v epigastriu nebo v pravém podžebří)

Laboratorní vyšetření

- KO, KM
- urea
- kreatinin
- jaterní soubor
- LDH, haptoglobin
- krevní nátěr (schistocyty)
- koagulace
- bilirubin
- celkově bílkoviny (ev. albumin/globulin) – klesá jen albumin

⇒ moč (orientačně, sediment + chemicky, ACR, sběr moči za 24 hodin)

UZ

⇒ FGR, abrupce placenty

CTG

⇒ od 34. týdne

TERAPIE

⇒ u rizikových pacientek zvážit podání ASA od 12. týdne

⇒ antihypertenziva (p.o., i.v. – podle stavu pacientky)

⇒ porod:

- ▶ *u gestační/chronické hypertenze v TP*
- ▶ *u preeklampsie po 37. týdnu gravidity*
- ▶ *ev. akutně kdykoli – indikace viz kap. P 22*

DD 5

DIFERENCIÁLNÍ DIAGNOSTIKA FEBRILIÍ V TĚHOTENSTVÍ

DEFINICE FEBRILIÍ

» tělesná teplota přesahující 38 °C

CAVE Rizikové pro plod jsou i subfebrilie

PAMATUJ

» rizikový je především I. trimestr

» plod ohrožuje nejen vlastní teratogenní působení infekčního agens, ale i hypertermie

RIZIKA PRO PLOD

- ⇒ vyšší na počátku gravidity
- ⇒ negativní efekt na plod se projeví při zvýšení min. o 2 °C vůči fyziologické teplotě
- ⇒ pro negativní efekty na plod doporučena sauna max. 20 min u žen, které se saunovaly před graviditou, a horká koupel do 10 minut
- ⇒ je problém posoudit, jestli malformace způsobuje hypertermie (chřipka), nebo sám infekční agens (CMV, toxoplasmóza, rubeola)
- ⇒ vliv na plod v I. trimestru:
  - ▶ potrat
  - ▶ defekty uzávěru neurální trubice
- ⇒ vliv na plod v II. trimestru (VVV):
  - ▶ mikrocefalie
  - ▶ mikroftalmus
  - ▶ mentální retardace
  - ▶ epilepsie
  - ▶ VVV srdce
  - ▶ poruchy vývoje ledvin
- ⇒ v II. a III. trimestru předčasný porod při chorioamnionitidě

PŘÍČINY**Infekční**

- ⇒ IMC (cystitidy – méně, akutní pyelonefritida)
- ⇒ respirační infekce (chřipka, angína, bronchitida, sinusitida, pneumonie, infekční mononukleóza, CMV infekce)
- ⇒ GIT (abscesy zubů, pankreatitida, cholecystitida, apendicitida, peritonitida, hepatitida)
- ⇒ CNS (meningitida, encefalitida)
- ⇒ KVS (endokarditida)
- ⇒ chorioamnionitida
- ⇒ rané infekce (pooperační, traumata)
- ⇒ HIV
  - ▶ v primární fázi infekce – flu-like symptoms
  - ▶ AIDS (oportunní infekce, nádory – př. lymfomy)

Neinfekční**Autoimunitní onemocnění**

- ⇒ hypertyreóza, tyreotoxická krize
- ⇒ SLE, sklerodermie, revmatoidní artritida
- ⇒ nespecifické střevní záněty (ulcerózní kolitida, m. Crohn)

Nádory

- ⇒ leukemie
- ⇒ Hodgkinův lymfom

Jiné

- ⇒ sukcesivní embolizace
- ⇒ HUS, TTP
- ⇒ anemie
- ⇒ léky indukovaná
- ⇒ poruchy termoregulace

DIAGNOSTICKÝ POSTUP

- ⇒ anamnéza: přidružené příznaky (nejdůležitější vodítko – pomůže určit diagnostický postup)
- ⇒ celkové vyšetření (exantém, zvětšené lymfatické uzliny, známky NPB atd.)
- ⇒ gynekologické vyšetření (p.s., palpačně)

- ⇒ neurologické vyšetření
- ⇒ laboratorní vyšetření:
  - ▶ *KO, CRP*
  - ▶ *prokalcitonin*
  - ▶ *játerní soubor*
  - ▶ *MS*
  - ▶ *hormony štítné žlázy*
  - ▶ *krevní nátěr*
  - ▶ *moč S+CH*
  - ▶ *koagulace*
- ⇒ kultivace (hemokultury, moč, pochva, děložní hrdlo, výpotek v CD, likvor, sputum atd.)
- ⇒ UZ (dilatace KPS, žlučník, plod)
- ⇒ rtg S+P
- ⇒ CTG

TERAPIE

- ⇒ podle příčiny
- ⇒ antipyretika